

Fellesuttalelse fra de interkommunale politiske rådene (IPR) i Nord-Norge, og Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommune

Vedtatt i forbindelse med seminaret «Nord-Norge – Sterkere sammen!», 5. januar 2026.

Et sterkt Nord-Norge er av nasjonal og internasjonal betydning - fra ord til handling

1. Nordområdene – strategisk tyngde i en ny sikkerhetspolitisk virkelighet

Nordområdene omtales av regjeringen som Norges viktigste strategiske satsingsområde. Nord-Norge er avgjørende for nasjonal sikkerhet, suverenitetshevdelse, verdiskaping, grønn industri og internasjonalt samarbeid i Arktis og Barentshavet. I en stadig mer alvorlig og uforutsigbar geopolitisk situasjon er tiden overmoden for å gå fra erklæringer og strategier til gjennomførbare tiltak – med tydelige prioriteringer, forpliktende finansiering og klare tidsfrister.

Ambisjonene i regjeringens nordområdestrategi og i Langtidsplanen for Forsvaret må følges opp i praksis. Et sterkt Nord-Norge er et sterkt Norge. Den mest effektive suverenitetshevdelsen skjer gjennom levende lokalsamfunn, en robust sivilbefolkning og godt utbygd infrastruktur. Uten dette svekkes både beredskap, forsvarsevne og nasjonal motstandskraft.

2. En historisk alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon

Vi står i en historisk krevende tid. Den globale opprustningen vi nå er vitne til, understreker alvoret i den sikkerhetspolitiske situasjonen verden står i. Styrking av NATO i Europa er viktigere enn noen gang. Russlands krigføring har fundamentalt endret Europas sikkerhetsarkitektur, og Finlands NATO-medlemskap har gitt Russland en betydelig lengre grense mot alliansen.

For Norge innebærer dette både nye muligheter og et større ansvar. I nordområdene åpner dette for styrket nordisk samarbeid innen rammen av totalforsvaret. Samtidig har Norge fått et tydeligere ansvar i NATO gjennom sitt Host Nation Support-ansvar, knyttet til mottak, understøttelse og transport av alliert personell og materiell – enten det gjelder øving, trening eller kamp. Dette ansvaret er i stor grad konsentrert til Nord-Norge, også når det gjelder etterforsyninger. Noe som utfordrer det sivile samfunn som er avhengig av utbygging av tilstrekkelig kapasitet, utholdenhet og forutsigbarhet.

Den betydelige økningen i aktivitet, personell og materiell som følger av Langtidsplanen for Forsvaret, forsterker dette ytterligere.

3. Kommunene – bærebjelken i totalforsvaret

Nordområdestrategien legger til grunn at sikkerhet, beredskap og samfunnsutvikling må ses i sammenheng, og at kommunene er en bærebjelke i totalforsvaret. Statsforvalteren er tydelig på det omfattende ansvaret kommunene har for samfunnssikkerhet og beredskap – uavhengig av kommunens størrelse og i alle faser: fred, krise og krig.

Kommunene har ansvar for å ivareta befolkningens liv, helse og grunnleggende behov under alle forhold. Dette omfatter blant annet beredskap og krisehåndtering, helse- og omsorgstjenester, infrastruktur og arealtilgang, boliger, kraftforsyning, vann og avløp, transport og nødetater. Behov som følger av økt alliert tilstedeværelse kommer i tillegg, uten at dette fullt ut er reflektert i kommunenes rammebetingelser.

4. Økte krav – begrenset bæreevne

For kommunene i Nord-Norge innebærer dette et betydelig økt krav til leveranseevne på tvers av alle sektorer. Samtidig er mange nordnorske kommuner store i areal, har spredt bosetting, lange avstander og høye driftskostnader. Kommunebudsjettene er allerede under betydelig press.

Å lykkes med å bygge et robust og varig totalforsvar i nord innenfor dagens økonomiske rammer er derfor svært krevende. Et bærekraftig totalforsvar i nord må fungere i fred, i krise og i krig. Dette forutsetter sterke, motstandsdyktige og økonomisk bærekraftige kommuner.

5. Kritisk infrastruktur – en forutsetning for beredskap

Beredskap i nord handler ikke om forsvar alene, men om liv, helse og trygghet i hverdagen. Kommunene er førstelinjen og må involveres systematisk i planverk, øvelser og investeringer. Forsvarets evne til å løse sitt oppdrag er avhengig av velfungerende sivile samfunn.

Dette gjelder særlig transportinfrastruktur, jernbane i nord og kraft- og linjenett og cybersikkerhet. Disse må ses som integrerte deler av totalforsvaret og prioriteres deretter.

6. Nord-Norge – sterkere sammen

Nord-Norge må søke å opptre med en samlet stemme. Fragmentering svekker gjennomslagskraften. De interkommunale politiske rådene (IPR) bør bidra til et styrket samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner, næringsliv, academia og Forsvaret.

Befolkningsutvikling må løftes fram som et gjennomgående hensyn i all politikk. Avfolkede grenseområder i nord er en reell trussel mot norsk sikkerhet.

7. Forsvarets rolle i nærings- og samfunnsutvikling i nord

For å lykkes med beredskap, samfunnsutvikling og totalforsvar i nord, må utdanning, kompetanse og ledelse være til stede der oppgavene skal løses.

Vi trenger sterke og stabile ordninger for samarbeid mellom sivile og militære aktører, inkludert deling av infrastruktur og en leverandørutvikling som også sikrer mindre, lokale aktører muligheten til å vinne anbud fra forsvaret. Lange logistikklinjer er ikke forenlig med høy beredskap. Vedlikehold og utvikling (industrisamarbeid/gjenkjøp) av tungt materiell må ligge der kunden (Forsvaret) er etablert. Det må stilles krav om dette til leverandører. På den måten kan forsvarsoppbyggingen i nord komme den helhetlige samfunnsutviklingen til gode.

Nord-Norges primærnæringer er avgjørende for nasjonal matberedskap og strategisk tilstedeværelse. Fiskeflåten, mottaksanlegg, havbruk og fryseterminaler utgjør en vesentlig del av

rygggraden i Norges selvforsyningssevne og leverer mat til verden. Samtidig er eksisterende landbruk og reindrift avgjørende for Nord-Norges selvforsyningssevne og Norges suverenitetshevdelse. Vedvarende produksjon, industri og bosetting i nord øker beredskapen for hele Norge og må derfor anerkjennes som en kritisk brikke i det nasjonale totalforsvaret.»

8. Nord-Norges felles krav

Nord-Norge ber regjeringen og Stortinget om:

- konkrete tiltak med tydelige tidsfrister
- forutsigbare og tilstrekkelige investeringer i kritisk infrastruktur
- styrket beredskap og forsyningssikkerhet
- rask og helhetlig oppfølging av nordområdestrategien
- tydelig statlig forankring av kommunenes rolle i totalforsvaret

Utviklingen i Nord-Norge er avgjørende for hele Norges framtid. Vi bidrar og er klar til å bidra enda mer, men forventer resolutt handling fra nasjonale myndigheter, som setter oss i stand til å utføre våre oppgaver for Norges sikkerhet - i Nord.

Øst-Finnmarkrådet
v/rådsleder Wenche Pedersen

Ávjovárri IPR
v/rådsleder Anders S. Buljo

Vest-Finnmark Rådet
v/rådsleder Jan Morten Hansen

Nord-Tromsrådet
v/rådsleder Kai Petter Johansen

Tromsøregionen IPR
v/rådsleder Mona Benjaminsen

Midt-Tromsrådet
v/rådsleder Martin Nymo

Hålogalandsrådet
v/rådsleder Else Marie Stenhaug

Vesterålsrådet
v/rådsleder Grete Ellingsen

Lofotrådet
v/rådsleder Susan Berg Kristiansen

Salten regionråd
v/rådsleder Sigurd Stormo

Polarsirkelrådet
v/rådsleder Håkon Lund

Helgelandsrådet
v/rådsleder Rune Krutå

Finnmark fylkeskommune
v/fylkesordfører Hans-Jacob Bønå

Troms fylkeskommune
v/fylkesordfører Kristina Torbergsen

Nordland fylkeskommune
v/fylkesrådsleder Marianne Dobak Kvensjø